

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

GÜROVA – TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 22088/03)

KARAR STRAZBURG

6 Ekim 2009

İşbu karar AIHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 22088/03 no'lu davanın nedeni, T.C. vatandaşı Mehmet Gürova'nın ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne, 6 Mayıs 2003 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşme'nin ("AİHS") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("AİHM") önünde, Ankara Barosu avukatlarından E. Yurtalan tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

Başvuran, 1960 doğumludur ve Ankara'da ikamet etmektedir.

Başvuran, 17 Mayıs 2000 tarihinde yasadışı bir örgüte üye olduğu şüphesiyle yakalanmıştır. Başvuran, aynı gün doktor muayenesinden geçmiş ve vücudunda herhangi bir kötü muamele izine rastlanmadığı kaydedilmiştir. Başvuran, 18 Mayıs 2000 tarihinde, gözaltındayken avukat yardımı almadan sorgulanmıştır. Başvuran, polis ifadesinde İran'da askeri eğitim aldığını itiraf etmiş ancak yasadışı bir örgüt üyesi olduğu iddiasını reddetmiştir.

Başvuran, 21 Mayıs 2000 tarihinde, yeniden sağlık muayenesinden geçmiş ve doktor başvuranın vücudunda herhangi bir kötü muamele izine rastlanmadığını belirtmiştir. Başvuran, aynı gün, yine avukat yardımı almadan Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde Cumhuriyet Savcısı ve sorgu hakimi önüne çıkartılmıştır. Başvuran, Cumhuriyet Savcısı karşısında gözaltındayken "psikolojik işkenceye" maruz kaldığını belirtmiş ve polise verdiği ifadeyi reddetmiştir. Başvuran, daha önce İran'a gittiğini kabul etmiş ancak orada askeri eğitim aldığını inkar etmiştir. Başvuran, sorgu hakimine de ifade vermiştir. Başvuran, polise verdiği ifadeyi geri almış, ancak herhangi bir kötü muamele veya işkence iddiasından bahsetmemiştir. Sorgulama sonrasında, sorgu hakimi başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

11 Temmuz 2000 tarihinde, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı, aynı mahkemeye başvurunu yasadışı bir örgüte (*Tevhid Selam* ve alt grubu olan *Kudüs Savaşçıları*) üye olmakla suçlayan bir iddianame vermiştir. Aynı iddianamede başka kişilerin de isimleri yer almış ve bu kişiler Türkiye'nin önde gelen bazı gazeteci ve akademisyenlerini öldürmek dahil çeşitli suçlarla itham edilmişlerdir. Cumhuriyet Savcısı'na göre, örgütün amacı Türkiye'de İran'dakine benzer dini bir rejim kurmaktır.

7 Ocak 2002 tarihinde, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi 152 sayfa uzunluğundaki kararını açıklamıştır. İlk derece mahkemesi, başvuranın 18 Mayıs 2000 tarihli polis ifadesine dayanarak, başvuranın yasadışı örgüt üyesi olduğuna karar vermiştir. Mahkeme, Türk Ceza Kanunu'nun 168. maddesi uyarınca başvuranı on iki yıl altı ay hapis cezasına mahkum etmiştir. İlk derece mahkemesi, kararında başvuranın gözaltında psikolojik baskı gördüğü iddiasını da incelemiştir. Başvuranın yakalandığı ve gözaltından çıktığı sırada hazırlanan ve başvuranın vücudunda herhangi bir yara izine rastlanmadığını kaydeden iki sağlık raporunu göz önünde bulunduran mahkeme, başvuranın mahkum edilmemek için gözaltındayken vermiş olduğu ifadeyi geri aldığı sonucuna varmıştır.

Yargıtay, 12 Kasım 2002 tarihinde, mahkumiyet kararını onamıştır. Başvuran, 10 Haziran 2006 tarihinde serbest bırakılmıştır.

HUKUK

• AİHS’NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, gözaltındayken avukat yardımından yararlanamadığı konusunda şikayetçi olmuş ve bu şikayetini AİHS’nin 6/3(c) maddesine dayandırmıştır.

AİHS’nin 35/3 maddesi uyarınca başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

Hükümet, esasa ilişkin olarak, yargılamanın adilliği değerlendirilirken yargılamanın bir bütün olarak göz önünde bulundurulması gerektiğini ileri sürmüştür. Başvuranın Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi ile Yargıtay önünde avukat tarafından temsil edilmesi nedeniyle, adil yargılanma hakkı ihlal edilmemiştir.

AİHM, aynı şikayeti *Salduz / Türkiye* (36391/02) davasında incelediğini ve AİHS’nin 6/1 maddesi ile bağlantılı olarak 6/3(c) maddesinin ihlalini tespit ettiğini hatırlatır. AİHM söz konusu davayı incelemiş ve bu davada *Salduz* kararında yapmış olduğu tespitlerden ayrılmasını gerektirecek herhangi bir özel koşul bulunmadığı sonucuna varmıştır.

Dolayısıyla, söz konusu davada AİHS’nin 6/1 maddesi ile bağlantılı olarak 6/3(c) maddesi ihlal edilmiştir.

• İHLAL EDİLDİĞİ İDDİA EDİLEN DİĞER AİHS MADDELERİ

Başvuran, AİHS’nin 3. maddesi uyarınca gözaltındayken psikolojik işkence gördüğü konusunda şikayetçi olmuş tur. Başvuran, ayrıca, gözaltı süresinin uzunluğu nedeniyle AİHS’nin 5/3 maddesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir. Başvuran, AİHS’nin 6. maddesi uyarınca, kendisini yargılayan ve mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesi’nin bağımsız ve tarafsız bir mahkeme olmadığını iddia etmiştir. Başvuran ayrıca, yargılamanın makul sürede tamamlanmadığı konusunda şikayetçi olmuştur. Başvuran, son olarak, daha önce İran’a gitmesine dayandırılan mahkumiyet kararının AİHS’nin 7. maddesine aykırı olduğunu iddia etmiştir.

Ancak, AİHM, dava dosyasında söz konusu hükümlerin ihlal edildiğini gösteren herhangi bir delile rastlamamıştır. AİHS’nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olduğunu kaydeden AİHM, şikayetlerin reddedilmesine karar verir.

• AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

Başvuran, maddi tazminat olarak 40,000 Euro, manevi tazminat olarak 30,000 Euro talep etmiştir. Başvuran, ayrıca, avukatlık ücretleri için 7,500 Euro, yargılama masraf ve giderleri için 500 Euro talep etmiştir. Başvuran, taleplerini desteklemek üzere imzalamış olduğu avukatlık ücret sözleşmesini ibraz etmiştir.

Hükümet bu taleplere itiraz etmiştir.

Talep edilen maddi tazminat ile tespit edilen ihlal arasında herhangi bir illiyet bağı bulunmadığını kaydeden AİHM, söz konusu maddi tazminat talebini reddeder. AİHM, hakkaniyete uygun olarak, başvurana 1,500 Euro manevi tazminat ödenmesine karar verir.

AİHM, ayrıca, en uygun telafi yolunun, başvuranın talep etmesi halinde AİHS'nin 6/1 maddesinin gereklerine uygun olarak yeniden yargılanması olacağı kanaatindedir (*Salduz*).

AİHM'nin içtihadına göre, bir başvuran gerçekliğini ve gerekliliğini kanıtladığı makul miktarlardaki yargılama giderlerini elde edebilir. AİHM, sözkonusu davada, elindeki belgelere ve yukarıdaki ölçütlere dayanarak, yargılama masraf ve giderleri için başvurana 1,000 Euro ödenmesine karar verir.

AİHM, gecikme faizinin, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artış eklenerek belirlenmesini uygun görmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM, OYBİRLİĞİ İLE

- Gözaltı sırasında başvurana avukat yardımı sağlanmadığına dair şikayetin *kabuledilebilir*, başvurunun geri kalan kısmının *kabuledilemez olduğuna*;
- AİHS'nin 6/1 maddesi ile bağlantılı olarak 6/3(c) maddesinin *ihlal edildiğine*;
- (a)AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve her türlü vergi ve kesintiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvurana manevi tazminat olarak 1,500 Euro (bin beş yüz Euro), yargılama masraf ve giderleri için 1,000 Euro (bin Euro) *ödenmesine*;
(b)Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona erdiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan marjinal kredi kolaylığı oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;
- Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddedilmesine karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları gereğince 6 Ekim 2009 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.